

Meditazio bat de Lubac-en itzalpean

75 urte bete duela ta, teologi irakasle, behinola zentsuraz eta kastiguz beltzurituari gorazarrez ospatzen ari zala aurtengo urtea. Henri de Lubac, 40 urte pentsamentu kristaua sakontzen jardundakoa, gaurko teologiaren beharrezko atzoa izan da.

Gogoangarriak benetan, lehenengo Gerra Haundiaren ondoren Europan izpirituaren mundua bete zuten buru larri ta urdurak. Gu duaren azpian tradizio harla etenda gelditu balitz bezala, «atzera iturburuen bila» itzuli ziren guztiak. Marxen «Pariseko esku idazkiak» eta «Lehen Idazkiak» argitaratu ziren; eta marxismoa «Marx gaztearen» azterketan gogotik murgildu zen. Esistentzialismoa betidaniko eta jatorrizko giza galdekizunetara itzuli zen. Teologia protestantean Barth eta Bultmann altxatu ziren, beren teologia dialektiko eta esistentzialistarekin protestantismoaren jatorrizko ardurak berbiltuz eta radikalduz. Eta teologia katolikoa ere solneko guztiak erantzi eta iturburuetara bueltatu zitzaizkion, bere buruaren konprentzio eta zentzu bila. Indar ikaragarria hartu zuten Mugimendu Liturgiko-, Eskritura- eta Patrologi zaleek. Belaunaldi langile eta lehatsu bat zen, bene-benetan, eta ez gurea baino gutiago radikal, guk hoik guztioak jo eta pasatzeko haizeak badarabiltzagu ere.

**NORBERE
GARAICO
GIZONAREKIN...**

Oraingo egunotan, batez ere etorkizunari begiratzeko burutapideak nabari dira gailen. Nondikoak ez baina norazkoak kezkatzen ditu, agian, zintziak, filosofia, teologia, artea, eta eguneroko bizitza ere. Hori, gure herriko politika giroan ere ederki hauteman daiteke: gurasoen hazaldia gurea baino askoz histori zaleago zen. Orain, izan zer garen barik, egin zer egin behar den itauntzen da. Eta berriz ere horizontea plural zabaldu da, ikusgune hau darabilten aro guztien moduan. Eta radikala da gure denbora hau, zinez, radikaltasun itxura asko joanaldiaz ahazteak sortutako espejismo ez baldin badira, behintzat. 20 eta 30. urteetan radikalitasuna, «atzera iturriak bilatzean», beraz, ahalegin guztiz joanaldiarekin enplegatzean zegoen, ekintza horrek erraz engainatzen ahal bagaitu ere, arkeologisten eta kontserbakorren aurrean gaudelakoan. Orain «atzera Marxengana» ez baina «Marxekin Marx baino aurrerago» (Stojanovic), edo «atzera dogmen iturburuetara» eta, hasieretako Elizara deitu ordez, dogmak baino haruntzago joan nahi bada, eta berbizte liturgikoa baino haruntzago (komunidade berrietaraino) orobat, gure aurreko belaunaldiari eskerrak bakarrik.

Iturburuetara jotzeari, gerrarekin baterako arrazoi bortitz baten eragiten zion. Lehenago, beharbada, errazago zen esparruak garbi bereiztea: hau filosofia da, hau teologia; hau budismo, hau kristautasun; hau katoliko, hori protestante, eta abar. Gudu zelai eta hiri hondarretatik dena mugak apurtuta jaiki zen, hesiak berdinduta. Eta norbere bila abiatu behar izan zuen bakoitzak: inor ez zela berak uste zuenik agertu zen eta. Arteak berak ere, orduarte genero eta subgenerotan txukun txukun bereizita, bata bestearekiko promiskuidade izugarrian lotu ziren, mugarik errespetatu gabe.

Ez zegoen mugak atzera eralkituz. Ez, inor enpeinatu ez zelako, enpeinatzea alferrik zelako baino. Salatu bai, makina bat jende saiatu zen orduan ere, denbora geldiarazten eta aldrebes jartzen. Baina mutur puntta guztietan mugak ezarritako metodoak ez zuen jadanik balio. «Formula guztiak, ortodoksiaren badaezpadako neurri guztiak, hitzez hitz sinestearen eskrupulo guztiak, laburki esan, muga eta hesitura guztiak inkapaz dira, fedea garbi gordezkeko. Izpiriturik gabe dogma ez da mito bat besterik, eta Eliza Alderdi bat besterik ez», idatzi zuen de Lubac-ek.

De Lubac Lyon-en Irakasten zegoen, eta hiri honek kezkak betetako belaunaldi baten benetako kultur labe bat inguratu zuen: de Lubac, Chenu, Monchanin, Teilhard de Chardin, Mounier, de Solages, eta abar. Gizon argiok guztiok sarritan elkartzen ziren, beren problemak eztabaidatzera. Gizonaren «erdiune absolutua» bilatzen zuten guztiok, bakoitzak bere ikusguneak. Eta beren denborarekin lotuta zeuden: «Norbere garaiko gizonarekin bizitzen, pentsatzen eta penatzen ez duena... alferrik saiatuko da gero, harekin mintzatzekoan, bere hizkuntza entzulearen belarriari egokitzen», esaten zuen de Lubac-ek.

Gizonaren absolutua kristautasunean bilatzen zuen. Baina de Lubac-ek, kristautasunean ere, utzi arropak eta gizonaren absolutua bilatzen zuen. Absolutu hau, hala ere, hain zuzen absolutua delakoxe, ezin egon daiteke kristautasunean bakarrik. Eta horrelaxe, «Histoire et Sprit»-en egilea arimaren klasikoen azterkari atsedengabea agertu da: XIX. mendearen, budismoaren, erlijio kondalaren... bideak azterkatzen zituen begiramen-zabalgo izugarriko izpiritu. Jaungoikoa ez dela errelazio idatzia bilatzen ez bakarrik mintzatu, eta mundu nahiz pentsakera orotan barneratzen zen auzari, Jaungoikoaren esku aztarren bila. Katolizismoa edo kristautasuna ez zegoen jadanik ikusterik dohain edo sekreto guztiz «superanturalen» batetan. De Lubac ere «humanisme total» egarri agiri da. Eta kristautasuna «katoliko», hau da, egiak unibertsal dela erakusten lehiatu zen. Kristau fedeari, kultura guztiekin, problema guztiekin, sinemen ezberdin guztiekin elkar hizketan irakatsi zion de Lubac-ek: ekumeniko izaten. Eta zer bozkario berea, «chaque fois que nous entendons retentir, dans la riche variété de ses modulations et de ses harmoniques, cette voix unanime»!

De Lubac unibertsalista zen. Eliza eta kristautasuna erlatibitzen zituelakoan, errezeloz begira zeduzkanen eta muga-sistema zaharren nostalgikoen anatemak, irakasteko balmenik gabe utzi zuen de Lubac (1950), *nouvelle théologie*-ko beste hamaika teologoren moduan. Vatikano II.a teologia honen garaitzapen bat izan zen. Kontzilio honek belaunaldi baten lana koroatzen zuen, zer gara? problemari Elizaren autokonprentzio berri batez erantzunez.

Zer egin? da gaurko problema. Eta ekumenismoa, atoeekin elkar hizketa, etc., hots, Elizaren zer-izanezko unibertsaltasuna onartu duten asko eta askok, zer-eginezko unibertsaltasunera igarotzeko kemenik ez dadukate: atoeekin elkar ekintza, Elizaren zereginak politikan, herriak eta gizonak liberatu nahi dituzten burukalari sozial guztiekin ekintza elkartasunak. Eliza politikatan urtuko dela pentsatzen dute. Lehenago antropologiatan edo filosofiatan urtuko zen bildur zirenak bezalaxe. Elizaren esentzia-katolizismoa bai, baina ekintza-katolizismoa onartzen ez dutenak.

Gizonak izugarritzko joera daduka nolana hiko mugaketak eta bere buruaren definizioak asmatu eta asmazook bere buruaren barririkada itzultzeko: «apaizak ez du politikan sartu behar», etc.; edota «gu marxistak zientifikoak gara», eta hosanna, alelulia.

Azkenean, nola edo hala, katolizismoa ukatzen da. Gizona ukatzen da.

JOSE AZURMENDI

dadukate, dauke, daukate
darabiltzagu, darabilguz,
darabilzkigu
gaude, gagoz

zeuden, egozen
zion, eutson
zitzaizkion, jakun, zitzaizgun